

87 $\frac{1}{2}$ milijona! Magjari bodo zatorej pri vsej ovej reči na boljšem vkup za (87 $\frac{1}{2}$ +18 $\frac{1}{2}$ milj.) celih 105.000.000 fl.

Ker še po novejši nagodbi k vzajemnim stroškom zopet 10 let plačujemo po krivičnej razmeri 70 : 30 — prava razmera je 66 : 34 — darujemo Magjarom v enem leti 4 in v 10 letih 40 milijonov. Po tem takem žrtvujemo za magjarski dualizem v sedanjem desetletji okoli 150 milijonov goldinarjev samo pri žgarnjarstvu in vzajemnih zadevah.

Nemškutarije slab sad.

(Dopis iz sv. Vida pri Ptujih.)

Kdo je nemškutar in kaj je nemškutarija, to razlagati čitateljem „Slov. Gospodarja“ bilo bi odveč. Mi na Vidmu sicer ne čitamo preradi „Slov. Gosp.“, r- to vendar vemo, kdo se imenuje nemškutar in da se pri nas nemškutarija vali in goji.

Pri nas je staro gnjezdo, v katerem čepijo in se redijo stari, seri nemškutarji, pa tudi mladi. Mladi pa ravno tako čivkajo, kakor so stari peli. Hudobni in zlobni so stari naši nemškutarji in Slovencev ne marajo, pač pa njih groše; skrbeti za občino njim ni mar, pač pa se njim kaj prileže občinski denar; ako se njih je enkrat prijel, ga več ne izpustijo. Da bi se kratkovidnim in bedakom prikupili, se hlinijo pridno.

Tudi jokati se znajo in to kaj milo! To pa le tedaj, ako občinska volitev za občino Pobrežje ni njim po godu izpala, ako so kmetje posegnili v staro gnjezdo in so ga malo iztrebili. Zgodilo se je to pred nedavnim, ko so vendar enkrat vrgli iz gnjezda nemškutarja, že starejega, ki je dozdej pri vsaki priliki med domačimi, posebno pa med Ptujskimi nemškutarji kaj rad čivkal.

Bogu bodi potoženo, da so se grde nemškutarije tudi nekateri kmetje nalezli. Tem pa se zdaj jako slabo godi. Naj povem danes samo eden izgled.

Kmeta iz Vareje, Jurija Žlahtič (mož se piše Schlachtitsch, menda dru. Michelitschu v Ptuj na ljubo) prišla se je že pred večimi leti nemškutarija. Najljubši tovarši bili so mu mestni in kmečki nemškutarji. Ta tovaršija pa ga je spravila na kant, kajti napovedal je krido ali konkurz, ker ni mogel poplačati svojih dolgov. Jaz sem že precej prileten človek, živim med kmeti, poznam dobro celi okraj Ptujski, pa tudi druge, toda ni mi znano, da bi bil zapal kmet v konkurz. Po moji slabi pameti sodim, da je krida Žlahtiča sad nemškutarije, in da bi mož bil danes dober in čistan kmet, ko bi se bil držal svojih rojakov Slovencev ter bi bil spoštoval svojo slovensko mater in bi se bil ogibal nemškutarjev, kakor hudobec križa.

Premišljeval sem stvar večkrat, ker poznam Jurija Žlahtiča že od mladih nog, pa vselej sem prišel do tega sklepa.

Ako bi vtegnil kdo vprašati, zakaj o stvari govorim in pišem, njemu povem, da se mi zdi stvar imenitna, da se mi zdi potrebno o njej pisati.

Nesreča mladega kmeta naj bode slovenskim kmetom v svarilo, da se bodo ogibali nemškutarjev in nemškutarije.

Nemškutarija spravi kmeta ob vse premoženje, ona vniči njega, rodbino in žlahto! Ali to ni hudo? V bližnjem Leskovci nemškutarija tudi davi več kmetov, posebno hudo pa se godi enemu, ki je še pred kratkim nosil glavo visoko. Bil je v občini izmed prvih in prijatelj vseh Ptujskih nemčurjev; zdaj ima posestva na bobnu, skoro gotovo, da bodo prodana. Ker je imel v rokah tudi občinski denar, lahko se pripeti, da bode občina okvarjena. Škoda za moža, škoda za rodbino! Zatoraj se ne da tajiti, da rodi nemškutarija le slab sad. Slovenec.

Gospodarske stvari.

Gnjiloba krompirja.

Letos je bilo po nekaterih krajih veliko dežja in kjer je zemlja debela, tam je krompir že na njivi trpel škodo, še več bode pa trpel v shrambi, kajti preveč vode ima v sebi. Za to storijo gospodarji dobro, če tak krompir shranijo na suhem, zračnem kraju. Tako shlapi po časi voda iz krompirja in se obvaruje gnjilobe. Vendar tudi v taki shrambi bode je še vse eno več, kakor je bode gospodarju ljubo.

Na vsak način bode po takem nekaj gnjilega krompirja pri vsaki hiši in kaj naj storimo z njim? Ali ga naj kar s kraja izbiramo in zavržemo? Izkušnja uči, da v resnici ni kaj prida iz njega, naj ga obrne človek, kamor že koli. Za krmo pa je še brž najbolje, če ga človek porabi.

Gnjilobe je dvoje vrst, suha in mokra. Ako je suha gnjiloba, tedaj postane iz krompirja neka stvar, ki je čisto podobna lupinju, po njej dobi krompir nekako podobo usnja. Ako trpi to dalje časa, vpadе krompir ter čisto na lahkem razpade, dokler ni popolnem segnjil. Pri mokri gnjilobi pa gre to hitreje in če je shramba vlažna ali tudi vreme mokro, tedaj je hitro s tacim krompirjem pri kraju.

V obče se ne more reči, da bi bilo škodljivo bolni krompir polagati živini. Posebnih bolezní ne dobi živina vsled take krme. Sem ter tje pač dobi živina drisko ali jo napne, toda to se izgodi tudi, če se ji polaga zdrav krompir. Izkušnja torej ni zoper to, da se bolni krompir polaga živini, se vé, da velja to le za čas, ko še krompir ni preveč gnjil; ako pa je

že tak, tedaj ni več za rabo. Čisto ali blizu čisto gnjili krompir je se vé, da škodljiv živini in bodi katera koli.

Ako gnjuje krompir suho, tedaj pri suhi gnjilobi je taka krma težko prebavljiva, vsaj tam, kjer je krompir nagnjil. Pri prasetih pozna se to najhitreje, kajti pri njih ostanejo taki kosi v črevesih in za to se jim rado zadela. Konjem ne kaže po na noben način krompir, tudi če je še zdrav, ni za-nje. To kaže izkušnja.

Krave, katerim se je polagal nekaj časa krompir, nagnjili krompir in pa repa, ostale so po zunanjem čisto dobre, debele, toda za malo časa pa se niso mogle več vzdigniti, če so legle. Vidno, da ima krompir za-nje premalo moči. Tudi za ovce ni bolni krompir, kajti čisto navadno je pri njih, da pri taki klaji izvržejo, če so bile breje, drugače pa jim ni na škodo. Treba je torej gledati na to in bolje bode, če se jim ga le malo in še to z drugo, z močnišo klajo v kup polaga. Kedar že ima človek živinče bolno, hasni malo, če se popraskne za uho, češ: nisem mu dal prave krme!

Kar pa se tiče zdravega krompirja, tak stori goveji živini dobro, če se ji polaga, toda le zmerno, in se vé, da nikoli, kedar je namrznjen. Pri nekaterih boleznih, posebno, če jim je vzrok slabo prebavljenje, služi krompir prav dobro in je za živino zdravilo.

Sejmovi. Dne 1. novembra pri Svetinjah. Dne 2. novembra v Gradci, v Podčetrtku, v Stradnu in v Vitanji. Dne 3. novembra v Pišecah. Dne 5. novembra pri sv. Barbari v Halozah, v Lesičnem, v Mariboru in v Selnici. Dne 6. novembra v Lembergu, pri sv. Lenartu v sl. gor., pri Novi cerkvi, pri sv. Vidu pri Ptuj, v Radgoni in na Rečici.

Dopisi.

Od Velike nedelje. (Zakasnjeno pa potrebno.) Nedavno sta bila dva kratka dopisa iz „Velike nedelje“ v „Marburgerci“; nad njima se celo čudimo, zakaj Velika nedelja nima dopisnika za „Marburgerco“, in je najbrž znani Ormoški poročevalec, bivši trgovski pomočnik, navlašč pisal: „Grosssontag“, da ne piše vedno „Friedan“. Napravila se je bila tukaj v proslavo Njih veličanstva našega presvitlega cesarja šolska veselica v domačem narodnem pomenu, in Ormoški dopisun je imel tedaj najmanj povoda to „Marburgerci“ iz „Velike nedelje“ javiti in to po svoje. V drugem kratkem dopisu grdi narodno stranko s tem, da se je vsled v resnici slabega čina, katerega popolnoma obsojamo, — „Goritschan-ova“ tabla spremenila v „Goricana“, ker se je t, s in h s črnilom zbrisal, tako, da je ostalo ime „Gorri. . c. an“. Tak čin je obsodbe in kazni vreden,

ali v drugem oziru označa mišljenje naroda. Gospod Goričan je ravnal nepremišljeno, ko je dal na svojo tablo zapisati: „Goritschan“ in bi moral pomisliti, da s tem žali odlično narodni čut Velike nedelje in nje okolico. Ali je „Goričan“ slovensko ali nemško ime, o tem nam pač ni treba razpravljati. Morda se gospod Goričan na to sklicuje, da je njegov oče in on nekda v šoli „Goritschan“ pisal. Mogoče, vendar pa se naj spomni na tiste čase, ko je bil kot „Goričan“ ud Matice Slovenske in je kot „Goričan“ in ne „Goritschan“ menjice v Mariboru podpisaval. Njegov blagi sin Rajmund se tudi ni sramoval, da je na tehniki v Gradci se kot Slovenca čutil in tudi „Goričan“ pisal. Tudi še zdaj ima oče diplomo svojega sina v okviru, katero je dalo stenografično društvo v Gradcu „Raimund-u Goričan-u“. Pomislite, gospod Goričan, da je Velika nedelja od nekdanj narodno vzbujena in da toraj tukaj ni prostora za nemškutarijo. Vi imate kot usnjar razširjen obrt po večih farah in nočete vedeti, da so stranke, ki k Vam dohajajo. Slovenci in da se z denarji, katerega Slovenci k Vam prinesejo, ravno tako daleč in morda dalje pride, kakor Vi s precej „dobrim“ nemškim jezikom. Še enkrat bodi povedano: Velika nedelja ni prostor za nemškutarijo.

Od Velike nedelje. (Čudno pismo.) Od nas grejo vsako leto ljudje na sosednje Hrvaško. Pri tem dajo si napraviti zaradi varnosti od svojih županov spričevala. Tu v sosednji Vičanski občini dal si je tudi napraviti nek v tamošnjo občino spadajoč mlavec tako spričevalo, in ker mi je to spričevalo po naključji v roke prišlo, naj mi častiti čitatelji ne zamerijo, da ga objavim, kajti tako mojstersko delo je v resnici vredno, da se izvé. Vsebinska tega spričevala je, kakor sledi: (Napisa ni.) „Vo mit vo seite des Gefertigten Gemeindnate bestetiget Virt das Franc Arnosch arbeits leistung nach Groatien begibt. Gemeinde Amt Vičance am 9/7. 1888. G. H. g. v.“ — Ta predstojnik pošlje slobodno to svojo mazarijo po vsem svetu, gori v nemški Gradec ali v Beč ter noter v Prusovski Berlin, slobodno obljubi vsakemu, ki bo znal, kaj da on s tem hoče, vse svoje premoženje in nise mu treba bati, da ga izgubi. Človek, kateri je sposoben tako kolobacijo skupaj spraviti, naj vzame raji in prej vsako drugo opravilo v roke, kakor pa županovanje. Ali ne more po slovensko pisati tako, da bo vsaj znal, kaj bo napisal? Ako ne zna književne slovenščine, pa naj tako piše, kakor govori, saj menda v Vičancih kitajski ne govorijo. Ko bi on vprašal kacega šolarčka, kako se to naredi, tak bi mu boljše napravil, kakor je to, kar je napisal.

Od sv. Janža na Dr. polji. (Nemila smrtna kosa) je zopet pokazala, da ne pozna razločka med starim in mladim, da se ne briga in